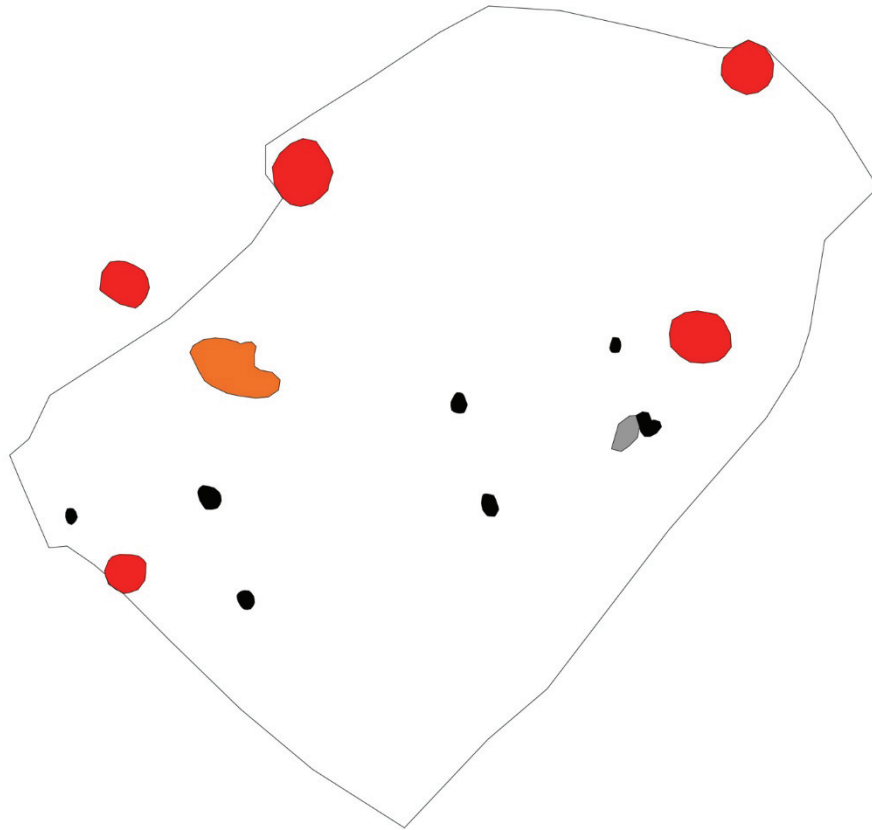

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2025

Holmen 1:12, fornlämningarna L1987:520, L1987:1002 och L2025:6107 HUSBYGGE

Båstads kommun
Skåne län

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2025

Holmen 1:12, fornlämningarna L1987:520, L1987:1002 och L2025:6107

HUSBYGGE

Båstads kommun
Skåne län

Skånearkeologi AB

Per Sarnäs

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.se

Webb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2025

Holmen 1:12, fornlämningarna L1987:520, L1987:1002 och L2025:6107

Husbygge

Båstads kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2025:26

Författare: Per Sarnäs

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: schaktplan

Kartor: © Lantmäteriet/Metria ordernr 5214629

© Skånearkeologi 2025

Innehåll

Inledning	5
Syfte och metod	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Undersökningsresultat	7
Utvärdering	7
Referenser	8
Tekniska och administrativa uppgifter	8

Bilagor

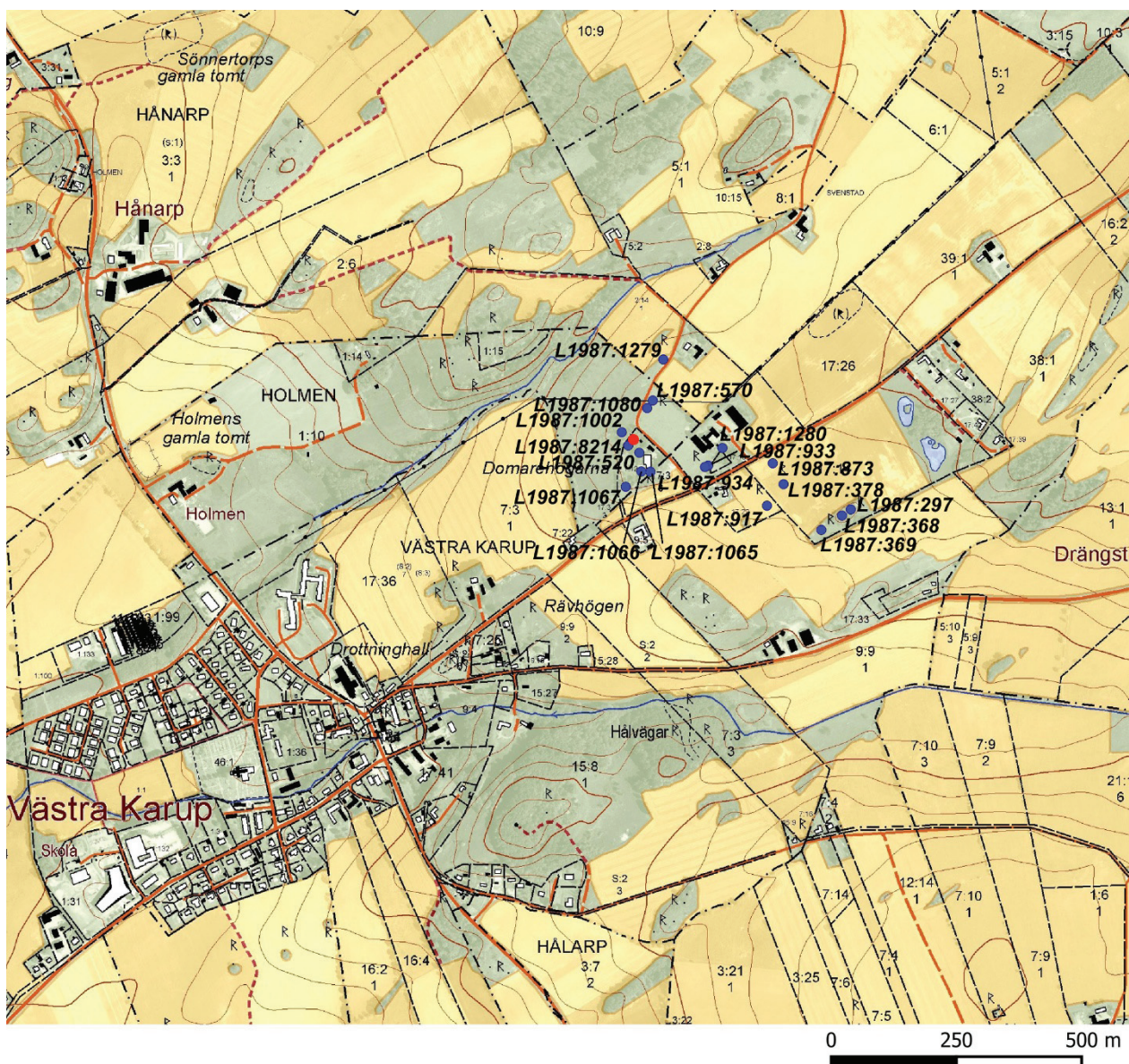
Bilaga 1 Arkeobotanisk analys

Bilaga 2 C14 analys

Figur 1. Karta över Skåne med Båstads kommun markerat med blått.

Figur 2. Del av fastighetskartan över Västra Karup. Läget för undersökningen är markerat med röd prick och de fornlämningar som beskrivs i rapporten med blå prick.
©Lantmäteriet

Inledning

Med anledning av att sökanden planerade uppföra ett gästhus inom fastigheten Holmen 1:12 inom vilken fanns två fornlämningar L1987:520 (hög) och L1987:1002 (hällkista), beslutade Länsstyrelsen Skåne om en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning. Den arkeobotaniska analysen har utförts av Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult AB. C14-analysen har genomförts av Geologiska institutionen vid Lunds universitet.

Syfte och metod

Syftet med undersökningen var att med ett vetenskapligt arbetssätt dokumentera fornlämningen.

Schaktningen för gästhuset följdes och dokumenterades. Schakten för anslutande ledningar dokumenterades inte. Parallellt med schaktningen genomfördes en skiktvis metalldetektoravsökning. Schakt och anläggningar mättes in med en RTK-GNSS. Anläggningar undersöktes med skärsläv. Samtliga anläggningar undersöktes med metall-detektor. Sektioner ritades manuellt i skala 1:20. Jordprover insamlades och floterades i säll med 0,5 mm stora maskor.

Topografi och fornlämningsmiljö

Undersökningsområdet ligger högt med utsikt över Skälderviken. Terrängen är småbruten med stenmursomgärdade åkrar och impediment. På flera av impedimenten finns fornlämningar i form av stensättningar, högar eller skålgropsförekomster. Antalet kända boplatser är mycket få. Nedan följer en beskrivning av de närmaste registrerade fornlämningarna hämtade från Fornsök (figur 2).

L1987:297 – Höglignande stensättning med en diameter av 11 m och en höjd om 0,7 m. I ytan finns enstaka stenar som är 0,2–0,3 m stora. Delvis uppbruten yta med flera små gropar. Bevuxen med några krypväxande enbuskar.

L1987:368 – Stensättning som är rund med en diameter av 7 m och en höjd av 0,3 m. Övertorvad med gropig yta och bevuxen med enbuskar. Oklar begränsning.

L1987:369 – Stensättning som är rund, 16 m diameter och 0,3 m hög. Övertorvad med i ytan talrika stenar, 0,2–0,4 m stora. I mitten finns en rund svacka, 4 m diameter och 0,2 m djup. Hela ytan är smågropig efter uppbrutna stenar. Mycket oklar begränsning.

L1987:378 – Hög, rest av med en diameter av ca 15 m och en höjd av 0,5 m. Högen är helt överodlad.

L1987:520 – Hög med en diameter av 12 m och en höjd av 2 m. I ytan finns enstaka stenar, ca 0,2–0,4 m stora. Högen har en del skador i form av gropar.

L1987:570 – Hällristning på stenblock, 2,2 x 1,5 x 1 m, bestående av 13 skålgropar, 3–6 cm diameter och 0,5–1 cm djupa.

L1987:873 – Stensättning, rest av, närmast rund och 11 m i diameter och närmare 0,4 m hög. Sydöstra halvan är i det närmaste bortgrävd. Även i övrigt förekommer mindre skador. Platsen för den förmodade stensättningen kantas av flera lösa eller fasta stenar, 0,4–1 m stora, som delvis utgörs av odlingssten men även av sådana som är en del av stensättningen.

L1987:917 – Hög som är 7 m diameter och 1,2 m hög. I ytan finns talrika stenar som är 0,2–0,3 m stora. I mittpartiet mot söder har legat en gammal, numera stenfylld, källargrop som är 4 x 1,5 m stor och 0,5 m djup.

L1987:933 – Hällristning i form av en skålgropsförekomst som omfattar en 0,5 x 0,3 m stor yta. Skålgroparna finns på ovasidan av en tämligen plan men något skrovlig bergsrygg. Förekomsten består av 7 skålgropar som är 4,5–6,5 cm diameter och 0,5–1,5 cm djupa.

L1987:934 – Stensättning med en oregelbunden form, ca 5–6 m i diameter och närmare 0,2 m hög. Övertorvad med enstaka stenar i ytan. Söndergrävd i äldre tid.

L1987:1002 – Hällkista i stensättning med brätte. Stensättningen är i det närmaste rund med en diameter av 13 m och en höjd av 1 m. Övertorvad med i ytan enstaka

stenar med en storlek av 0,2–0,3 m. Den kantas delvis av tre kvarstående klumpstenar eller kantställda hällar. Brättet är delvis bortodlat. Hällkistan som är belägen i stensättningens mitt syns som en avlång försänkning, 2,5 x 1 m och 0,5 m djup. Den är delvis jordfylld och övertorvad. Endast 2 hällar är synliga, ca 0,2 m höga och 0,5–1 m breda. I sydöstra delen finns en takhäll som är 2 x 1,6 m stor och 0,55 m tjock.

L1987:1065 – Stensättning som är 10 m diameter och 0,4 m hög och helt övertorvad.

L1987:1066 – Stensättning som är rund med en diameter av 6 m och en höjd av 0,3 m och helt övertorvad med en smågropig yta.

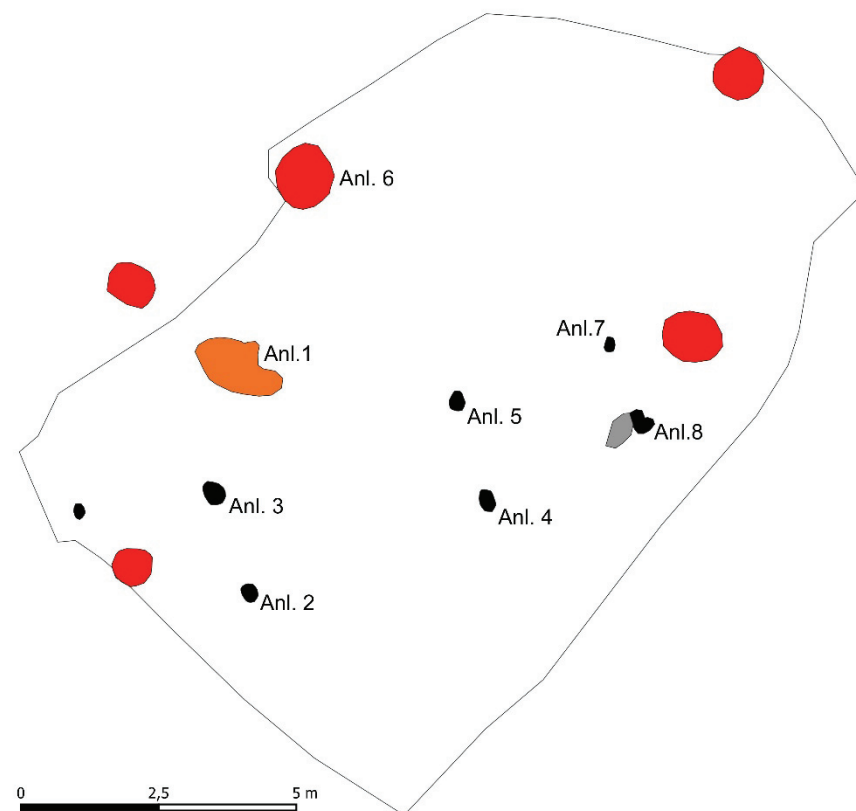
L1987:1067 – Stensättning², rund med en diameter av 6–7 m och en höjd av 0,2 m. Övertorvad och med en oklar begränsning.

L1987:1080 – Hällristning i form av skålgropsförekomst, bestående av två hällristningsytor. Yta 1 består av 1 skålgrop, 4 cm i diameter och 0,5 cm djup. Belägen på liten hällklack. Ca 3 m sydväst om yta 1 ligger yta 2 som består av 1 skålgrop, 4 cm i diameter och 0,5 cm djup. Belägen på hälltopp.

L1987:1279 – Hällristning i form av skålgropsförekomst, bestående av två hällristningsytor. Inom yta 1 förekommer 8 skålgropar, 3–5 cm i diameter och 0,5–1 cm djupa. Belägen på krön av låg hällrygg. Ca 1,2 m söder om yta finns yta 2 som består av 1 skålgrop, 5 cm i diameter och 1 cm djup. Belägen i hällsvacka.

L1987:1280 – Lösfyndssamling bestående av en halv stridsyx som är 9 cm lång, 5 cm bred och 3,5 cm tjock och avbruten i hålet, 1 slipad flintyx som är 12,5 cm lång, 4 cm bred och 2 cm tjock med slipade bredsidor, 1 mejsel av brons? Som är 8 cm lång, 1 cm bred och 1 cm tjock samt 1 knacksten av kvarts, 6 cm diameter. Föremålen funna inom gårdens ägor.

L1987:8214 Härd – År 2005 genomfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning med anledning av anläggandet av en infiltrationsanläggning. Schaktet omfattade 160 m² varvid en härd påträffades (Bondesson Hvid 2005).

Figur 3. Schaktplan med samtliga dokumenterade anläggningar. Den härd som ligger utanför framkom strax ovanför underlaget och har inte varit nedgrävd i underlaget såsom övriga påträffade anläggningar. Schaktbegränsningen anger den yta där schaktningen nådde ned till underlaget.

Undersökningsresultat

Ett 125,8 m² stort schakt upptogs med grävmaskin med anledning av uppförande av ett gästhus. I schaktet påträffades sju stolphål, fem härdar och en kokgrop. Man har troligen påfört matjord i sen tid då matjordstäckets ställvis var upp till 0,7 m (sydöstra delen) men mestadels var ca 0,5–0,6 m tjockt.

Vid den skiktvisa metalldetektoravsökningen framkom endast moderna föremål.

Sex av stolphålen bildar tre bockpar efter ett långhus som sannolikt har en fortsättning västerut, utanför schaktet (figur 3).

I kokgropen och i ett av stolphålen framkom förhistorisk keramik, troligen från äldre järnålder. Det påträffades även ett flintavslag i anl. 2. I övrigt påträffades enstaka flintavslag vid schaktningen.

Jordprover från stolphålen 2–5 insamlades och florerades i säll med 0,5 mm stora maskor. Det makrofossila materialet har analyserats av Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult AB. Fyra av proverna innehöll förkolnade sädeskorn från skalkorn och obe-stämt korn. Två prover innehöll även ogräsfrön från svinmålla. Skalkorn tillsammans med nitrofila ogräs visar på ett system där skalkorn odlades i ensäde på väl bearbetade och gödslade jordar (Gustafsson 2025; bilaga 1).

Makrofossilt material från två av stolphålen som ingår i huset har daterats med C14 metoden. Från anl. 3 valdes fragmenterad säd och från anl. 5 skalkorn. Valet av sädeskorn styrdes av en önskan om så låg egenålder som möjligt och ett material som kan kopplas till husets användning. Det fragmenterade sädeskornet från anl. 3 har fått en datering till sen yngre bronsålder–förromersk järnålder medan skalkornet från anl. 5 har gett en datering till romersk järnålder (tabell 1; bilaga 2). Stolpbyggda hus bör ha haft en livslängd om 50–100 år beroende på i vilken utsträckning man har satt om de takbärande stolparna. Därför kan inte båda C14 resultaten datera huset.

Den äldre dateringen är därför troligen resultatet av äldre förkolnat material som funnits i marken vid huset uppförande. Den yngre dateringen är då mest trolig. Bockbredd och avstånd mellan bockparen tyder dock på yngre järnålder.

Den undersökta ytan är troligen en del av en större boplatz med fler hus och kanske även aktiviteter kopplade till gravläggningar. Därav den kronologiska spridningen.

LAB NO	BP	KAL. 1 SIGMA	KAL. 2 SIGMA
LUIS 21031	2370 ± 35	515–390 f.Kr. (68,2%)	720–380 f.Kr. (95,4%)
LUIS 21032	1680 ± 35	260–420 e.Kr. (68,2%)	250–530 e.Kr. (95,4%)

Tabell 1. Tabellen visar resultaten från C14-analysen av de två stolphålen, anl. 3 och anl. 5. Se även bilaga 2.

På schaktplanen förefaller det som att en härd påträffats utanför schaktet. Orsaken till detta är att schaktbegränsningen visar den yta där underlaget framkom. Den härd som ligger utanför framkom strax ovanför underlaget och har inte varit nedgrävd i underlaget såsom övriga påträffade anläggningar.

Det bedömdes som föga givande att dokumentera anslutande ledningar beroende på den ringa schaktbredden i kombination med mycket sten. Möjligheten att upptäcka något annat än tydliga härdar ansågs som låg vilket ledde till bedömningen att insatsen inte skulle vara rimlig i förhållande till möjligt resultat.

FYNDNUMMER	SAKORD	TYP	MATERIAL	ANTAL	VIKT	ANLÄGGNING
LUHM 33 967:1	Kärl	Förhistorisk	Keramik	10	55	1
LUHM 33 967:2	Avslag		Flinta	1	2	1
LUHM 33 967:3	Kärl	Förhistorisk	Keramik	1	2	2

Tabell 2. Fyndtabell över de tillvaratagna fynden.

Utvärdering

Den arkeologiska undersökningen torde ha uppnått sitt syfte genom den boplatz som har dokumenterats. Boplatzen är registrerad i Fornsök som L2025:6107. Undersökningen har visat att det kan förekomma boplatser i nära anslutning till gravar inom området.

Referenser

Litteratur

Bondesson Hvid, B. 2005. Holmen 1:12. Arkeologisk förundersökning 2005. Wallin kulturlandskap och arkeologi rapport 2005:17.

Opublicerat material

Gustafsson, S. 2025. Arkeobotanisk analys. Arkivrapport Arkeologikonsult.

Kartmaterial

Fastighetskartan.

Internetreferenser

Fornsök.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer 431- 32138-2024
Skånearkeologis diarienummer 202502
LUHM nr 33 967

Län .....Skåne
Kommun ..... Båstad
Socken .....Västra Karup
Fastighet ..... Holmen 1:12
RAÄ-nummer L1987:520, L1987:1002, L2025:6107

Koordinatsystem ..... Sweref 99 TM
M ö.h. 141-142

Fältarbetstid 2025-05-12
Antal arbetsdagar 1
Antal arkeologtimmar 7

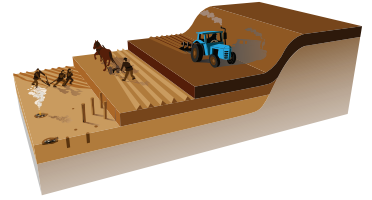
Undersökt yta ..... 125,8 m²

Projektansvarig .....Per Sarnäs
Uppdragsgivare .....Ulf Hjalmarsson

Arkivmaterial i form av rapport, shapefil och fältritning förvaras på Lunds universitets historiska museum.

ARKEOBOTANISK ANALYS

Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult
Rapport 2025

Beställare: Skånearkeologi Plats: Holmen 1:12

Inledning

Den arkeobotaniska analysen omfattade fyra prover för växtmakrofossilanalys. Analysen syftade till att artbestämma och plocka ut lämpligt material till ¹⁴C-analys samt om möjligt klarlägga anläggningens funktion.

Metod

Proverna floterades av personal från Skånearkeologi. Identifieringen gjordes med hjälp av mikroskop med 4 till 600 gångers förstoring samt referenslitteratur och referenssamling (Mork 1946; Schweingruber 1978, 1990; www.woodanatomy.ch).

Resultat

Fyra av proverna innehöll förkolnade sädeskorn från skalkorn och obestämt korn (figur 1). Två prover innehöll även ogräsfrön från svinmålla. Skalkorn tillsammans med nitrofila ogräs visar att ett system där skalkorn odlades i ensäde på väl bearbetade och gödslade jordar.

Det fanns även frö som visar att man samlat in vinterfoder till djuren, dels gräsfrö från torräng och smörblomma från fuktigare ängsmarker.

Träkolet dominerades av björk följt av bok, ek och hassel. Flera av träkolsbitarna hade spår efter insektsangrepp vilket tyder på att man utnyttjat död ved.

Anl	2	3	4	5
Art				
Skalkorn			6	3
Korn obest.		2		
Frag säd			3	
Svinmålla	3		13	
Gräs			8	
Smörblomma			3	
Björk		5		11
Bok	5	9		
Ek		2		2
Hassel	3			

Figur 1. Innehållet i de analyserade proverna. (+) ringa förekomst, + enstaka bitar, ++ god förekomst, +++ riklig förekomst.

Referenser

Litteratur

MORK, E. 1946. *Vedanatomi*.

SCHWEINGRUBER, F. H. 1978. *Microscopic Wood Anatomy*. Structural variability of stems and twigs in recent and subfossil woods from Central Europe. Zug, Switzerland.

SCHWEINGRUBER, F. H. 1990. *Anatomy of European woods*. Paul Haupt förlag, Bern, Stuttgart, Wien.

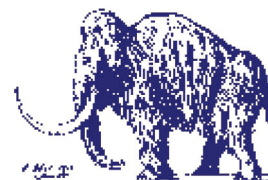
SCHWEINGRUBER, F. H. 1990. *Anatomy of European woods*. Paul Haupt förlag, Bern, Stuttgart, Wien.

WOOD ANATOMY OF CENTRAL EUROPEAN SPECIES
www.woodanatomy.ch

LUNDS
UNIVERSITET

Geologiska Institutionen
Laboratoriet för ^{14}C -datering
Sölvegatan 12, Geocentrum II
223 62 LUND
Tel. 046/2227856 Fax 046/2224830

Department of Geology
Radiocarbon Dating Laboratory
Sölvegatan 12, Geocentrum II
S-223 62 LUND
Sweden

Per Sarnäs
Skånearkeologi AB
Midgårdsgatan 3, 216 19 Malmö

Dateringsattest

Provets benämning	Lab no	^{14}C -ålder BP	Provmgd (mg C)	Förbehandling
Holmen 1:12 Anl. 3	LuS 21031	2370 ± 35	1,7	HCl, NaOH
Holmen 1:12 Anl. 5	LuS 21032	1680 ± 35	1,4	HCl, NaOH

Beräkningen av ^{14}C -åldern är baserad på halveringstiden 5568 år. Resultaten är givna i antal år före 1950 (^{14}C -ålder BP). I osäkerhetsangivelsen (+/- 1 SD) innefattas statistiskt åtkomliga bidrag från mätningen av prov, standard och bakgrund. Enligt internationell överenskommelse baseras åldersbestämningen på 95% av aktiviteten hos NBS oxalsyre-standard. Alla ^{14}C -åldrar är ^{13}C -korrigerade för avvikelser från överenskommet standardvärde på $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ -förhållandet. ^{14}C -åldern måste översättas till kalibrerade ^{14}C -år genom att använda en lämplig kalibreringskurva: IntCal20 (terrestra prover från norra halvklotet), SHCal20 (terrestra prover från södra halvklotet) eller Marine20 (marina prover).

Lund 2025-10-21

Raimund Muscheler

Mats Rundgren

